

ĐỀ BÀI

**ANH BỘ ĐỘI
VIỆT NAM
TRONG THƠ
TỔ HỮU.**

Bài làm

Cuộc kháng chiến chống Pháp và chống Mỹ đã đi qua nhưng dư âm của nó vẫn còn vang vọng mãi trong thơ Tố Hữu. Tổ quốc, nhân dân hiện lên đầy kiêu hãnh trong *Việt Bắc*, *Gió lộng*, *Ra trận*, *Máu và Hoa*, trong những tiếng thơ âm áp đậm đà. Tôi đã tìm thấy trong thơ ông hình ảnh của những con người cần cù trên đồng lúa, hình ảnh những em thơ “*mang mũ rom đi học trường làng*”. Và tôi cũng tìm thấy trong thơ ông nổi bật hơn cả là bức chân dung tuyệt vời về người chiến sĩ Việt Nam – người chiến sĩ anh hùng.

Tố Hữu đã viết về Anh bằng những vần thơ tươi thắm nhất, sôi nổi nhất của lòng mình. Bởi Anh là Tổ quốc, Anh là Hôm nay, Anh là Mãi mãi. Tôi đã tìm thấy Anh giữa những đoàn quân trùng trùng ra trận. Tôi đã nhận ra Anh giữa chiến trường lửa đạn – con người đẹp nhất của thời đại, con người đẹp nhất của thơ ca. Cuộc đời nào chẳng có cái đích để đi đến và để phấn đấu, cuộc đời người chiến sĩ cũng có một cái đích quang vinh, đó là giải phóng dân tộc, là thống nhất đất nước. Anh mang trong mình lí tưởng cao cả ấy, hay nói đúng hơn, Anh mang trong mình ước mơ của ngàn đời ông cha để lại:

*Vì độc lập, tự do, núi sông hùng vĩ
Vì thiêng liêng giá trị Con Người
Vì muôn đời hoa lá xanh tươi.*

Có gì cao đẹp hơn là nhiệm vụ của người chiến sĩ, có gì thiêng liêng hơn là trách nhiệm của Anh, Anh bộ đội ra đi, đọng lại trong trái tim mình là lời nhắn gửi tha thiết của quê hương đất nước, là nỗi khát khao của bao kiếp nghèo. Lí tưởng ấy, con đường đi ấy Đảng đã vạch ra cho anh. Đảng đã trao cho anh niềm tin thiêng liêng, niềm hạnh phúc thiêng liêng được làm người chiến sĩ. Vì Tổ quốc, vì nhân dân, và hơn thế nữa khi Anh đã đứng lên cầm khẩu súng “*Ta vì ba chục triệu người. Cũng vì ba ngàn triệu trên đời*”.

Anh ra đi không chỉ giành lại cho nước non này sự sống mà còn giành lại cho những miền đất đau thương trên khắp toàn cầu những tia nắng tự do, những cuộc sống hòa bình. Phải chăng tâm vóc người chiến sĩ Việt Nam dưới ngọn cờ của Đảng lớn lao hơn là ở đó. Anh đẹp tuyệt vời trong thơ Tố Hữu:

*Nếu lịch sử chọn ta làm điểm tựa
Vui gì hơn làm người lính đi đầu
Trong đêm tối tìm ta là ngọn lửa.*

Được khắc họa bằng những vần thơ nóng bỏng nhiệt tình cho nên hình tượng anh bộ đội Việt Nam mang đầy sức mạnh, sức mạnh tiến công, sức mạnh diệt thù.

Anh lính thú ngày xưa trong câu ca dao mà mẹ thường ru ta ngủ sao mà tội nghiệp, sao mà đáng thương làm vậy:

*Thùng thùng trống đánh ngũ liên
Bước chân xuống thuyền nước mắt như mưa.*

Người lính thú ấy hiểu rằng máu xương anh đổ ra chỉ làm giàu thêm cho những bậc vua quan, máu xương anh đổ chỉ để dim thêm cuộc sống của bao kiếp người trong màn đêm tăm tối. Người chinh phụ trong *Chinh phụ ngâm* ra đi trong tiếng nức nở xé lòng của người chinh phụ, trong một nỗi chán chường, kinh sợ cảnh binh đao. Cũng là chiến đấu, cũng là ra trận nhưng những con người đó làm sao có tư thế hiên ngang, đường hoàng và hăm hở như người chiến sĩ Việt Nam trong thơ Tố Hữu. Anh đẹp lắm bởi Anh đã trả lời được câu hỏi mà những người lính thú khi xưa không trả lời:

*Ta hiểu vì sao ta chiến đấu
Ta hiểu vì ai ta hiến máu*

Vì sao ư? Vì đất nước này, con người này không thể cúi cổ “*khom lưng cho giặc Mỹ chém ngang người*” (Hoàng Trung Thông)

Vì ai ư? Vì “*Tổ quốc giang sơn hùng vĩ*”, vì “*những em thơ yên giấc ngủ trong nôi*”, Anh ra đi canh giữ đất trời.

Thơ Tố Hữu viết về những con người mang lí tưởng cao đẹp ấy. Thơ của ông đã cất lên những tiếng hát ca ngợi những anh bộ đội cụ Hồ, những người “*biết đi tới và làm nên thắng trận*”. Lí tưởng đẹp đẽ đã trao cho anh sức mạnh, sức mạnh của thời đại ta, sức mạnh bốn ngàn năm. Lí tưởng đẹp đẽ đã giúp Anh làm nên những chiến công hiển hách, đã nâng cao người Anh ngang tầm với lịch sử, với non sông.

Kháng chiến bắt đầu từ những ngày gian nan vất vả, bắt đầu từ tiếng cuộc phá đường đến tiếng đục nhà đê kháng chiến. Hình ảnh anh vệ quốc đã đi vào thơ Tố Hữu cũng từ những ngày tháng gian nan ấy. Nhà thơ không thi vị hóa người chiến sĩ, không khoác cho anh lớp vỏ của chiến binh dày dặn phong trần – một cái “*mốt*” thường có trong nhiều bài thơ của những tác giả tiểu tư sản vừa mới khoác ba lô đi kháng chiến.

*Những chàng trai chưa trắng nợ anh hùng
Hồn mười phương phát phơ cò đỏ thắm
Rách tả tơi rồi đôi giày vạn dặm
Bụi đường chinh phai bạc áo hào hoa.*

(Chính Hữu)

Tố Hữu nhìn người chiến sĩ với cái nhìn đồng chí, anh rất hiểu họ và tìm thấy được cái vẻ đẹp kỳ lạ của anh bộ đội trong những năm chiến đấu. Đó chính là tinh thần vượt khó, chịu đựng gian lao của người chiến sĩ, đó chính là nụ cười hiền lành của Anh trong những:

*...ngày đi, vất với sương
Ngô bung xôi nhạt, nước lưng hương*

*Đêm mưa rình giặc, ta thao thức,
Mùa lại mùa qua, rét nhức xương.*

Tố Hữu đã ghi vội hình ảnh Anh trong một phút giây gặp gỡ bất ngờ và nhà thơ đã ghi lại tình cảm yêu mến của mình đối với những con người anh hùng ấy.

*Giọt giọt mồ hôi rơi
Trên má anh vàng nghê
Anh vệ quốc quân ơi!
Sao mà yêu anh thế?*

Anh đã phải vượt qua những năm tháng vất vả, “*những cơn sốt run người, trán toát mồ hôi*” để rồi đến với thơ của Tố Hữu, với thơ của Xuân Thủy với hình dáng của một con người lao động thật dễ mến:

*Chiếc áo trấn thủ
Cái mũ nan tre
Nước da vàng khè
Đôi mắt sáng rực.*

Ôi đôi mắt của anh trong đêm lừng giặc, ôi đôi mắt Việt Nam trong bom đạn vẫn đen láy dịu dàng, vẫn “*mở ra cái nhìn ánh sáng*”. Nhà thơ đã tìm thấy ở Anh sức mạnh Việt Nam, sức mạnh thần kỳ. Thơ Tố Hữu viết về anh như thể viết về những chàng dũng sĩ, những Sơn Tinh, Thánh Gióng... Thơ Tố Hữu viết về anh như tiếng reo vui ca ngợi muôn tầm lòng, muôn trái tim, muôn khúc hát:

*Hoan hô chiến sĩ Điện Biên
Chiến sĩ anh hùng
Đầu nung lửa sắt
Năm mươi sáu ngày đêm khoét núi, ngủ hầm, mưa dầm, cơm vắt
Máu trộn bùn non
Gan không núng
Chí không mòn!*

Anh là sức mạnh, Anh là ý chí quyết tâm thắng giặc của toàn dân tộc ta. Dáng vóc của Anh là dáng vóc của Việt Nam, dáng vóc của lịch sử. Tôi đã tìm thấy trong thơ Tố Hữu chân dung Anh trong những phút giây lửa đạn căng thẳng quyết liệt:

*Những đồng chí, thân chôn làm giá súng
Đầu bịt lỗ châu mai
Băng mình qua núi thép gai
Ào vào vũ bão
Những đồng chí chèn lưng cứu pháo.*

Họ là những Bé Văn Đàn, những Phan Đình Giót, những Tô Vĩnh Diện, những La Văn Cầu và là những dòng người đi vô tận hôm nay. Họ là Anh – anh vệ quốc với súng kíp, tâm vông đã lập nên rực rỡ chiến công. Thời đại anh hùng cho Anh lí tưởng cao đẹp và hành động tuyệt vời. Phải sống trong những ngày tháng ấy, những ngày mà anh chị ta lớp trước rồi lớp sau trùng trùng kéo nhau ra mặt trận, phải sống trong:

*Những buổi vui sao cả nước lên đường
Xao xuyên bờ tre từng hồi trống giục
Xóm dưới làng trên, con trai con gái
Xôi nắm cơm đùm rối rít theo nhau*

.....

Phải sống ở đất nước anh hùng như đất Việt Nam, một đất nước mà “*tre đã thành chông, sông thành sông lửa*”, một đất nước mà:

*Mẹ anh hùng để con Thánh Gióng
Mong con mau lớn để tòng quân.*

thì mới có những vần thơ kiêu hãnh ấy, thì mới có bức chân dung về người cầm súng thật kỳ diệu, về những đoàn quân trùng điệp nối nhau đi “*suốt bốn nghìn năm không nghỉ*”.

*Trường Sơn mây núi lô nhô
Quân đi, sóng lượn nhấp nhô bụi hồng*

Máu xương, với sự hy sinh cao cả. Anh đã đem lại cho Tổ quốc những chiến công nối tiếp chiến công:

*Nghe trưa nay, tháng năm mông bầy
Trên đầu bay, thác lửa hờn căm!
... Hạ súng xuống, rùng mình rung rẩy
Nghe pháo ta lừng lẫy thét gầm!*

Tư thế của người chiến sĩ trong thơ Tố Hữu là tư thế vươn lên, tư thế “*nhằm thẳng quân thù mà bắn*”, tư thế của những con người “*biết đi tới và làm nên thắng trận*”:

*Rất đẹp hình anh lúc nắng chiều
Bóng dài lên đỉnh dốc cheo leo
Núi không đè nổi vai vươn tới
Lá ngụy trang reo với gió đèo...*

Anh rực rỡ biết bao giữa ánh sáng ban chiều, giữa đoàn quân trải dài vô tận:

*Những đường Việt Bắc của ta
Đêm đêm rầm rập như đất rung*

*Quân đi điệp điệp trùng trùng
Ánh sao đầu súng bạn cùng mũ nan.*

Anh đó với những “*bàn tay xẻ núi lặn bom*”, anh đó với tiếng hát oai hùng của điệu hò kéo pháo:

*Vai ta vai sắt
Chân ta chân đồng
... Voi ơi khó nhọc
Khó nhọc cùng trèo!*

Ông kính tài tình của Tố Hữu đã quay Anh trên khắp mọi nẻo đường, tung hoành trên mọi chiến trường. Tiếng thơ của Tố Hữu đã bắt được cái háo hức, trẻ trung sôi nổi của những anh chiến sĩ khi tiến về Sài Gòn:

*Đường tiến quân ào ào chiến thắng
... Pháo hãy gầm lên, đả nòng bắn thẳng
Rộn rục xe tăng chồm tới Sài Gòn!*

Thiênց liêng thay là phút giây chiến thắng, khi cả đất trời sông núi về ta. Đến lúc ấy ta không còn nhận ra đâu là tiếng của nhà thơ, đâu là tiếng của đoàn quân hùng vĩ nữa:

*Bác Hồ ơi toàn thắng ta về
Chúng con về xanh ngời ánh thép
Thành phố tên Người lộng lẫy cờ hoa*

Anh đã đi qua bốn mươi năm gian khổ, Anh đã vượt qua một chặng đường đầy máu và hoa. Anh đã sống trong những ngày thiênց liêng nhất và đáng hình Anh mãi mãi đi vào trong mỗi vần thơ, trong mỗi trái tim con người. Anh là Hôm nay là Anh là Mãi mãi, Anh là chân lí, nhưng trước hết Anh là một con người Việt Nam, Anh mang tâm hồn Việt Nam: nhân nhụy, tươi mát, ngọt ngào.

Trước khi Anh cầm súng thì bàn tay Anh đã cầm cuốc, cầm cày, trước khi yêu đất nước Anh đã yêu mẹ, yêu cha, yêu “*Những cánh đồng thơm mát, Những ngả đường bát ngát, Những dòng sông đỏ nặng phù sa*”.

Người chiến sĩ trong thơ Tố Hữu có cái dũng mãnh của một thiên thần, nhưng cũng có cái hiền lành của một người lao động:

*Anh chiến sĩ hiền lành
Tì tay trên mũi súng*

Ôi cái động tác thật quen thân như anh đang tì tay trên cán cuốc giữa cánh đồng. Trước khi là người chiến sĩ Anh đã là người lao động, cho nên Anh hiểu lắm nhiệm vụ của những người cầm súng, nên Anh càng thấy thiênց liêng hơn từng tấc đất khoảng trời. Tình yêu Tổ quốc trong Anh đã bắt đầu từ tình yêu lũy tre xanh, “*yêu con cò trắng sang sông chiều chiều*”, yêu những người mẹ tần tảo một nắng hai sương trên cánh đồng rét buốt:

*Ai về thăm mẹ quê ta
Chiều nay có đứa con xa nhớ thăm
Bầm ơi, có rét không bầm?
Heo heo gió núi, lâm thâm mưa phùn.*

Tình cảm của người chiến sĩ thật mộc mạc mà cũng thật là thấm thiết, thật là Việt Nam. Anh nói với mẹ bằng tiếng nói chân thành và lắng đọng, thiết tha:

*Con đi trăm núi ngàn khe
Chưa bằng muôn nỗi tái tê lòng bầm
Con đi đánh giặc mười năm
Chưa bằng khó nhọc đời bầm sáu mươi.*

Và từ khi anh xúc khẩu súng lên vai thì tình yêu mẹ, tình yêu quê hương lại thiêng liêng hơn bao giờ hết:

*Ôi Tổ quốc ta yêu như máu thịt
Như mẹ cha ta như vợ như chồng
Ôi Tổ quốc nếu cần ta chết
Cho mỗi ngôi nhà ngọn núi con sông.*

Đã là người Việt Nam, ai mà không yêu đất nước. Nhưng tình yêu đó trong người chiến sĩ đã hóa thành máu thịt rồi. Anh sẵn sàng hy sinh cho Tổ quốc, sẵn sàng hiến dâng đời mình cho độc lập tự do:

*Ta sẵn sàng xé trái tim ta
Cho Tổ quốc và cho tất cả.*

Tình yêu Tổ quốc đã nâng anh lớn lên và đẹp lên rất nhiều trong thơ Tố Hữu:

*Mái chèo một chiếc xuống con
Mà sông nước dậy sóng còn đại dương.*

Tình yêu đã đem đến cho người chiến sĩ một niềm tin sáng chói, tình yêu đã giúp cho người chiến sĩ có đầy đủ sức mạnh để chiến thắng kẻ thù. Tố Hữu đã ghi lại những dòng tâm sự của một người lính trẻ nói với người yêu ở cuối phương trời xa:

*Giá em đừng yêu anh
Bằng tình yêu vội vã*

Người chiến sĩ ấy rất tha thiết với tình yêu nhưng Anh đã đặt tình yêu Tổ quốc lên trên những tình cảm riêng tư ấy. Anh ra đi, nâng bước Anh lên là tình yêu đất nước, ấp ủ lòng Anh là tình đồng đội, đồng chí. Chung một chiến hào, chung một câu hát, những người chiến sĩ ấy “đầu sát bên đầu, đêm rét chung chăn thành đôi tri kỷ”.

Người chiến sĩ Việt Nam ra đi từ dân và sống giữa lòng dân. Anh là niềm tin của nhân dân, là niềm vui của nhân dân:

*Anh về, cối lại vang trong rừng
Chim reo trên mái, gà mừng dưới sân
Anh về, sáo lại ái ân
Đêm trăng hò hẹn trong ngàn tiếng ca...*

Tố Hữu đã ghi lại được những hình ảnh đẹp ấy, ông đã chụp được hình ảnh người chiến sĩ Việt Nam trong mỗi hoàn cảnh thật đặc sắc, đó là hình ảnh “*lưng đeo gươm, tay mềm mại bút hoa*” là hình ảnh rất lạc quan của những “*chàng lính trẻ*”:

*Mỹ thua, ngựa chạy đường cùng
Xe tăng như xác bọ hung đen bờ
Mấy chàng lính trẻ mắng to
Nghêu ngao gõ bát hát chờ cơm sôi*

Yêu đời và lạc quan vốn là nét truyền thống của dân tộc Việt Nam và đồng thời cũng là sức mạnh của người chiến sĩ Việt Nam: trong bom đạn vẫn hát vẫn cười, trong khói lửa vẫn tươi xanh:

Anh bộ đội Việt Nam trong thơ Tố Hữu thật đẹp, một vẻ đẹp hùng vĩ, một vẻ đẹp rất giản dị, đơn sơ:

*Hỡi người Anh giải phóng quân
Ba mươi năm chẳng dừng chân trên đường
Vẫn đôi dép lộn chiến trường
Vẫn vành mũ lá coi thường hiểm nguy*

Vẫn là Anh đó thôi, từ những ngày đầu kháng chiến cho đến ngày “*toàn thắng về ta*”, vẫn là Anh, chàng Thạch Sanh của thời đại Hồ Chí Minh đánh giặc bằng tất cả những gì vốn có: một lũy tre, một cây mã tấu cùng làm nên những chiến công. Tố Hữu đã cất lên tiếng nói ca ngợi Anh:

*Kính chào Anh con người đẹp nhất!
Lịch sử hôn Anh, chàng trai chân đất
Sống hiên ngang, bất khuất trên đời
Như Thạch Sanh của thế kỷ hai mươi
Một dây ná, một cây chông, cùng tiến công giặc Mỹ
Không tự ngắm mình, Anh chẳng hay đâu, hỡi chàng dũng sĩ
Cả năm châu chân lí đang nhìn theo*

Tố Hữu đã tạc tượng Anh trong những năm dài khói lửa, tâm hồn nhà thơ hướng về Anh – con người đẹp nhất – với lòng ngưỡng mộ tự hào. “*Anh đi đánh giặc*” còn nhà thơ đi tìm Anh như tìm cho thơ mình một sức sống mới. Phải, trong những ngày cả nước sôi sục chiến đấu thì có lẽ nào thơ chỉ nói

về mây, về núi, về hoa. Tố Hữu là thi sỹ và cũng là chiến sỹ. Ông biết cần phải viết gì và viết về ai. Từ trong những ngày lửa đạn, ông đã viết nên những vần thơ ca ngợi núi sông, Tổ quốc, ông đã khắc họa chân dung của những người con anh hùng của một thời đại anh hùng. Thơ của Tố Hữu đã đi từ cuộc sống và trở về với cuộc sống. Thơ của Tố Hữu đã viết về những con người đổ máu, để ca ngợi đất nước ta, ca ngợi những thế hệ bất khuất, kiên trung.

“Thơ là sự thể hiện con người và thời đại một cách cao đẹp” (Sóng Hồng). Thời đại Hồ Chí Minh đã đi vào trong thơ Tố Hữu, con người Việt Nam đã in bóng trong thơ ông. Đất nước trong những năm tháng chống Pháp và chống Mỹ trong thơ Tố Hữu thật đẹp để biết bao:

*Ôi đất anh hùng để mấy mươi
Chìm trong khói lửa vẫn xanh tươi
Mưa bom bão đạn lòng thanh thản
Nhặt muối với cơm miệng vẫn cười.*

Con người cảm sủng trong thơ ông cũng thật tuyệt vời, đó là hình ảnh anh bộ đội cụ Hồ, anh bộ đội Việt Nam.

Bao giờ và lúc nào thơ Tố Hữu cũng âm áp tình đời, bao giờ và lúc nào thơ ông cũng thấm sâu vào lòng quần chúng. Ông đã xây dựng được hình ảnh người chiến sỹ Việt Nam khá thành công bởi lẽ Tố Hữu cũng là một chiến sỹ. Ông cũng đã từng khoác ba lô đi theo kháng chiến, đã từng cùng đồng đội *“bát cơm sẻ nửa, chăn sui đắp cùng”*. Hình tượng người cảm sủng được ông xây đắp bằng thơ cũng chính là hình tượng của những người đồng chí, những đồng đội đã cùng ông vượt suối băng rừng.

“Thời đại anh hùng đòi hỏi những lời lẽ anh hùng”. Khí thế oai hùng của những ngày chiến đấu đã dội vào thơ ông, in vào trong thơ Tố Hữu những dáng nét không phai. Hình ảnh người chiến sỹ mãi là hình ảnh đẹp nhất trong thơ ông, là chân dung đẹp nhất của thời đại chúng ta.

(Bài của **Đoàn Thị Thanh Tâm**, học sinh trường PTTH Lê Hồng Phong, Thành Phố Nam Định – Hà Nam Ninh. Bài được điểm 10/10)